

ruimtelijke
planning
& mobiliteit

woonprojecten

bedrijfs-
huisvesting

milieu & natuur

projectregie

■ Warmtenet voor Suikerfabriek?
■ Gemeenten hoofdrol in energie- en klimaatbeleid
■ Dienstverlening mobiliteit

Driemaandelijks nieuwsbrief | 15de jaargang | oktober 2014

vooraf

Op 1 december ondertekenen heel wat gemeenten in Oostende een verklaring waarin ze zich engageren voor een lokaal klimaatbeleid. Voor veel gemeenten wordt dat een opstapje naar het Burgemeestersconvenant, maar voor iedereen wordt het een unieke kans om hun duurzame beleidsacties meer zichtbaarheid te geven, ook voor de eigen bevolking.

Duurzame energie staat ook voorop op de Suikerfabrieksite in Veurne. Een grondige studie in opdracht van wvi toont aan dat een warmtenet – dat gebruik maakt van restwarmte – zowel technisch als financieel haalbaar moet zijn.

In deze wvi-info zetten we ook de dienstverlening van wvi op het gebied van mobiliteit in de kijker en belichten we de geslaagde dorpskernvernieuwing in Reninge: wvi maakte het schetsontwerp en bemiddelde mee om het project rond te krijgen.

Veel leesplezier!

Geert Sanders
algemeen directeur

Reninge krijgt fraaie en veilige dorpskern

schetsontwerp projectbemiddeling van wvi

De dorpskern van Reninge kreeg een grondige opfrisbeurt, met onder meer een gescheiden riolering en verkeersveiliger straten. De herinrichting gaat terug op een aanzet van schetsontwerp uit 2003, dat op initiatief van wvi tot stand was gekomen.

■ De Dorpsplaats en enkele straten in het centrum van Reninge (Lo-Reninge) werden heraangelegd. Daarbij stonden de leefbaarheid en de verkeersveiligheid voorop. Zo werden alle voetpaden en oversteekplaatsen rolstoelvriendelijk gemaakt. De delen van de dorpskern die niet als dorpsgezicht beschermd zijn, kregen fietssuggestiestroken. De herinrichting is intussen voltooid, al moet het dorpsplein wel nog een kunstwerk en een lindeboom krijgen.

Authenticiteit versterken

Wvi had al in 2003 een schetsontwerp voor de dorpskernvernieuwing laten maken. Dat ontwerp wilde de authenticiteit en het historische karakter van de beschermde dorpskern vrijwaren en versterken. Daarom stelde wvi ingrepen voor om de dorpskern aantrekkelijker, leefbaarder en verkeersveiliger te maken.

Het stadsbestuur van Lo-Reninge was meteen enthousiast voor het concept, maar het prijskaartje zorgde voor vertraging. Uiteindelijk besloot het Vlaams Gewest bij te springen via de ruilverkaveling Reninge. Intussen was ook duidelijk geworden dat de oude riolering in de dorpskern moest worden vervangen door een rioleringsstelsel dat afvalwater en oppervlaktewater scheidt. De nieuwe gescheiden riolering voert het huishoudelijk afvalwater naar een kleinschalige waterzuiveringsinstallatie in aanbouw, aan de rand van Noordschote.

Wvi als strategische partner

Wvi steunde het stadsbestuur van Lo-Reninge in zijn strategie om voor dit mooie project de nodige middelen samen te krijgen. Vanuit theoretische kaders over leefbaarheid zorgden we voor onderbouwing van de dossiers. Ook

reikten we argumenten aan om de diverse overheden ervan te overtuigen samen in het unieke initiatief te stappen.

Het schetsontwerp werd uiteindelijk geactualiseerd door een werkgroep met onder meer het stadsbestuur Lo-Reninge, de provincie West-Vlaanderen, Aquafin, de Vlaamse Milieumaatschappij en de Vlaamse Landmaatschappij. Die werkgroep liet zich adviseren door de Kwaliteitskamer, de adviescommissie voor ruimtelijke projecten binnen de provincie West-Vlaanderen. In die Kwaliteitskamer zit ook een expert gemeentelijke projectregie van wvi.

MEER INFO

Niek De Roo, 050 36 71 71
E-mail: n.deroo@wvi.be

klimaatbeleid: gemeenten aan zet

engagementsverklaring op 1 december

Wvi stimuleert alle gemeenten om een beleid rond klimaat en energie uit te werken. Het burgemeestersconvenant biedt inspiratie, maar is geen voorwaarde om zich te engageren.

■ Op 1 december ondertekenen heel wat – hopelijk alle – gemeenten van het wvi-werkingsgebied een engagementsverklaring om op hun eigen grondgebied klimaat en energie mee te nemen in het beleid. Dat gebeurt tijdens een feestelijk evenement in Greenbridge (Oostende).

Dat we de komende decennia voor grote energie- en klimaatuitdagingen staan, is duidelijk. De Europese Unie wil die aanpakken, maar alleen kan ze het roer niet omgooien. Ze heeft de betrokkenheid van de bevolking nodig. En daarin spelen de gemeenten een sleutelrol: zij staan immers het dichtst bij de mensen.

Stap 1: engagementsverklaring

Veel gemeenten zijn al bezig met acties die passen in een klimaat- en energiebeleid: duurzaam bouwen, hernieuwbare energie aanmoedigen, energie-efficiënter werken, alternatieven stimuleren voor het autoverkeer, overstromingsgebieden vrijwaren enz. Daar zijn diverse gemeentelijke diensten bij betrokken. Door al die acties in te bedden in een overkoepelend en samenhangend beleid winnen ze aan kracht.

Wvi en de provincie West-Vlaanderen bieden de gemeenten daarom een traject aan om actief rond klimaat en energie te werken. In de eerste stap willen we gemeenten stimuleren werk te maken van een lokaal klimaat- en energiebeleid. Door dat samen te doen, krijgt het engagement van de gemeenten meer zichtbaarheid, ook bij de eigen bevolking.

Om de gemeenten te motiveren en te begeleiden, hebben wvi en de Provincie een ondersteuningspakket samengesteld. Dit werd in Ruiselede voorgesteld tijdens het startmoment Lokaal Klimaatbeleid op 20 mei van dit jaar. Via het burgemeestersoverleg in de drie regio's werden alle gemeenten verder geïnformeerd. Dat stelde hen in staat

Het nieuwe stadskantoor van Torhout, waarin heel wat energiematregelen werden toegepast.

suikerfabrieksites: potenties voor een warmte

wvi zet schouders onder duurzaam energieconcept

De Suikerfabrieksites in Veurne heeft potenties voor een warmtenet. Dat blijkt uit een haalbaarheidsonderzoek dat wvi liet uitvoeren. Wvi wil nu potentiële partners warm maken om zo'n warmtenet aan te leggen en te exploiteren.

■ Wvi staat in Veurne in voor de herontwikkeling van de vroegere Suikerfabriek. De site van 47,5 hectare wordt omgevormd tot een kwaliteitsvol en duurzaam nieuw stadsdeel met een gemengde stedelijke ontwikkeling: een nieuwe woonwijk met een groot stadspark, bedrijvigheid en een omvangrijk natuurgebied. In maart van dit jaar organiseerde wvi een marktconsultatie. Daarmee willen we bij private partners peilen of er interesse bestaat om de ontwikkeling te realiseren via de formule van een publiek-private samenwerking (PPS).

Duurzaam concept

Een belangrijk aspect van het project is de energievoorziening voor de nieuwe woonwijk en de bedrijfskavels.

De voorkeur gaat uit naar duurzame, hernieuwbare vormen van energievoorziening. Een warmtenet is zo'n duurzaam concept: het maakt doorgaans gebruik van restwarmte die vrijkomt uit industriële processen of afvalverbranding. Wvi heeft eerder al de mogelijkheden van zo'n warmtenet verkend voor de duurzame glastuinbouwzone in Roeselare.

In een warmtenet wordt de warmte centraal opgewekt, in een gesloten lus getransporteerd en via een warmtewisselaar aan woningen en bedrijven afgeleverd, voor verwarming en sanitair warm water. Het leidingnet ligt ondergronds, is goed geïsoleerd en heeft een lange levensduur. Restenergie die anders verloren gaat, wordt

op een duurzame manier hergebruikt. Tegelijk wordt de CO₂-uitstoot teruggedrongen.

Om de potenties en de haalbaarheid van zo'n warmtenet op de Suikerfabrieksites te onderzoeken, gaf wvi het energiebureau 3E de opdracht een haalbaarheidsstudie uit te voeren. De studie inventariseert vraag en aanbod en geeft geïnteresseerde investeerders een duidelijk beeld van de technische en financiële potenties en uitdagingen.

Vraag en aanbod

Aan de vraagzijde staan een 500-tal woningen. Potentieel is er ook interesse van de bedrijven op het geplande bedrijventerrein en op het bedrijventerrein Veurne I. Die potentiële vraag werd in de haalbaarheidsstudie niet meegenomen. De studie onderzoekt onder meer het ontwikkelingstempo en de spreiding van de woningen en de impact daarvan op de vraag. De woningen op de Suikerfabrieksites worden goed geïsoleerd en zeer energiezuinig, zodat de behoefte aan comfortwarmte afneemt. Anderzijds blijkt uit onderzoek dat de behoefte aan sanitair warm water blijft groeien. Daardoor zullen de woningen toch voor een significante warmtebehoefte zorgen.

Aan de aanbodzijde brengt de studie potentiële restwarmtebronnen in de omgeving in kaart. De studie onderzocht onder meer de energiewaarde, het volume en de continuïteit van het aanbod. Ze bekeek ook mogelijkheden tot 'hulpverwarming'. Het warmtenet moet immers op zo'n manier worden georganiseerd dat het desnoods ook zonder restwarmte kan blijven voortbestaan. Daar kan bijvoorbeeld een aardgasgestookte WKK voor zorgen, die naast warmte ook de verkoop van elektriciteit als inkomstenbron heeft. Al die vraag- en aanbodfactoren werden gekwantificeerd. Ook het investeringsvolume en de returns werden becijferd.

Optie: geen aardgasnet

De Suikerfabrieksites is een nieuwe ontwikkeling, waar nog geen concurrentie bestaat van een aardgasnet of andere voorzieningen. Dat biedt extra slaagkansen voor een warmtenet. Een mogelijke optie is dan ook om op de site geen aardgasnet aan te leggen. Het Vlaamse Energiedecreet staat dat toe, voor zover de woningen minstens over een warmtenet beschikken. Die optie zou de energieafname en meteen ook de rendabiliteit van de investering waarborgen.

flash

GISCO Brugge - 24 september 2014

GISCO: coördinatie door overleg

■ Het intergemeentelijk GIS-overleg wordt na twee jaar op een nieuwe leest geschoeid. Wvi organiseert onder de noemer 'GISCO' (GIS-Coördinatie door Overleg) vier overlegmomenten per jaar. Elk overleg vindt plaats op twee locaties.

Die locaties worden bij beurtrol gekozen: Brugge, Oostende, Roeselare of Diksmuide. Wvi blijft dus de regio's intrekken om zoveel mogelijk gemeentelijke GIS-verantwoordelijken te bereiken. De genodigden kunnen kiezen welke datum en welke locatie hun het best past.

Voor de rest blijft de formule onveranderd. Op elk overleg wordt een gastspreker uitgenodigd die een interessant GIS-thema aansnijdt. Daarna krijgen de deelnemers ruimschoots de kans om vragen te stellen

en met collega's in gesprek te gaan. Het doel van het overleg blijft immers hetzelfde: GIS-verantwoordelijken ruggensteun bieden door hun de kans te geven om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen. Met het GIS-overleg willen we ook informele netwerken en samenwerkingen tussen gemeenten stimuleren.

Het volgende GIS-overleg vindt plaats op: dinsdag 9 dec. om 9.30 uur in streekhuis Westhoek (Esenkasteel) te Diksmuide maandag 15 dec. om 13.30 uur in het stadhuis van Oostende.

De GISCO activiteiten worden ook gepost op de kalender van geolokaal.be

MEER INFO

Bart Boute, 050 36 71 71.
E-mail: b.boute@wvi.be

om zich in de materie in te werken en het draagvlak binnen het bestuur af te toetsen. Sommige gemeenten nodigden wvi of de Provincie uit voor een extra toelichting, wat nog steeds kan tot eind oktober.

Tegen 1 november wordt van de gemeenten een collegebeslissing verwacht. Daarin melden ze ons officieel dat ze zich ertoe verbinden op hun grondgebied een klimaat- en energiebeleid uit te werken. In de aanloop naar de ondertekening op 1 december worden alle milieubtenaren nog uitgenodigd voor een kennisplatform op 6 november in Diksmuide.

Stap 2: Burgemeestersconvenant

Gemeenten die het ondersteuningstraject volgen tot aan stap 2, kunnen op een door de wvi en Provincie georganiseerd event op 18 maart 2015 het Europees Burgemeestersconvenant ondertekenen, ook bekend als Covenant of Majors (CoM). Dat initiatief van de Europese Commissie is nadrukkelijk bedoeld voor het lokale beleidsniveau. Gemeenten die deelnemen, verbinden zich ertoe om de CO2-uitstoot op hun grondgebied tegen 2020 met minstens 20 procent te verminderen.

Binnen het jaar na ondertekening leggen ze een nulmeting en een energieactieplan voor. De nulmeting bepaalt voor het gekozen referentiejaar hoeveel CO2 op het grondgebied van de gemeente wordt uitgestoten. In het energieactieplan legt de gemeente vast hoe ze de vermindering met 20 procent precies wil realiseren. Daarna rapporteert ze om de twee jaar over de geboek-

te vooruitgang. Hoewel dat administratieve aspect deel uitmaakt van het convenant, is de actie op het terrein toch het belangrijkste onderdeel. Het creëren van een dynamiek zorgt alvast voor een goeie aanzet.

Ondersteuning gewaarborgd

Waarom zou de gemeente het Burgemeestersconvenant ondertekenen? Subsidies om de CO2-reductie te realiseren, zijn er niet. Wél is de ondertekening een sterke troef voor gemeenten die een Europees project goedgekeurd willen krijgen. De Europese Commissie voorziet in overkoepelende ondersteuning met een secretariaat, een helpdesk en informatiemateriaal. De Vlaamse overheid ondersteunt de nulmeting: gemeenten kunnen 2011 als referentiejaar kiezen en krijgen daarvoor een handige tool aangereikt. En vanzelfsprekend zorgt wvi voor ondersteuning. We doen dit vanuit onze rol als territoriaal coördinator, een erkenning die we kregen vanuit Europa. We informeren en begeleiden, doen aan procesbegeleiding en helpen op vraag van de gemeente ook bij de nulmeting, het energieplan en de rapportage. U hoort er later beslist meer over!

MEER INFO

Nathalie Garré, 050 36 71 71
E-mail: n.garre@wvi.be

net

Beslissingen daarover – en over andere aspecten van de energievoorziening – zullen worden genomen in het globale kader van de ontwikkeling van de Suikerfabrieksite.

Met steun van ACE

Voor de opmaak van de studie kreeg wvi steun van het Vlaams Agentschap Ondernemen en van het Europese project ACE - Answers to the Carbon Economy. Dat project uit het grensoverschrijdende Interreg IV A 2 Zeeën Programma zoekt praktische en economische oplossingen voor het probleem van de koolstofeconomie.

Potentiële partners om zo'n warmtenet aan te leggen en te exploiteren, kunnen voortbouwen op de resultaten van de studie van 3E. De studie kan worden opgevraagd bij wvi.

MEER INFO

Jeroen Verbeke, Björn Denecker
E-mail: j.verbeke@wvi.be, b.denecker@wvi.be
www.suikerfabriek.be

Het project Suikerfabriek in Veurne omvat de omvorming van 47,5 hectare voormalig industriegebied in een nieuw stadsdeel.

met steun van het Agentschap Ondernemen

Veel gemeenten doen een beroep op wvi voor de herziening van hun mobiliteitsplan. Ons dienstverleningspakket is nog heel wat uitgebreider. Een kort overzicht.

dienstverlening mobiliteit in de kijker

veel meer dan mobiliteitsplannen alleen

Onze mobiliteitsexperts werken intern nauw samen met onze stedenbouwkundigen, ruimtelijke planners en milieudeskundigen. Dat verhoogt uiteraard de kwaliteit en de coherentie van hun adviezen. Dankzij andere projecten die we voor de gemeente hebben uitgevoerd, zijn we goed vertrouwd met de lokale situatie. Doordat we vaak ook de problematiek in de buurgemeenten kennen, kunnen we een verkeersprobleem in een bredere context situëren. We houden rekening met de eigenheid van elke regio of gemeente: we beseffen dat het parkeerbeleid in een kustgemeente bijvoorbeeld een specifieke benadering vraagt en dat de Westhoek met een andere problematiek wordt geconfronteerd dan bijvoorbeeld de regio Roesselare.

Herziening mobiliteitsplan

Het gemeentelijk mobiliteitsplan blijft natuurlijk de basis van het lokale mobiliteitsbeleid. Van de gemeenten verwacht de Vlaamse overheid dat ze hun mobili-

teitsplan per legislatuur – dus om de zes jaar – herzien. Dat geeft het nieuwe bestuur de kans het gevoerde beleid te evalueren en grondig bij te sturen, andere accenten te leggen of thema's naar voren te halen – het parkeerbeleid of het sluipverkeer in een bepaalde buurt enzovoort.

Voor die herziening krijgt de gemeente subsidies van de Vlaamse overheid. Elke herziening begint met de sneltoets. In die fase wordt besloten welk soort herziening zich opdringt: een volledige herziening (spoor 1), het toevoegen of verder uitdiepen van bepaalde thema's (spoor 2) of enkel een beknopte update van de maatregelen (spoor 3).

Verkeersstudies

Daarnaast stelt wvi zijn expertise ter beschikken voor specifieke verkeersstudies, al dan niet in het kader van de herziening van het mobiliteitsplan.

Parkeerbeleid. We adviseren gemeenten die hun parkeerbeleid willen bijsturen: het aanbod herschikken, de tarieven aanpassen of de blauwe zone uitbreiden enz. Na de invoering evalueren we ook de effecten.

Herinrichten doortochten. Dorpskernvernieuwingen of de inrichting van een doortocht zijn een middel om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen en de leefbaarheid en de verkeersveiligheid te verbeteren.

Vrachtrouteplan. Veel gemeenten worden geconfronteerd met de problematiek van het vrachtverkeer. Op basis van onderzoek kunnen vrachtroutes uitgetekend worden om de overlast binnen de perken te houden. De problematiek kan ook met twee of meer gemeenten gecoördineerd worden aangepakt.

Trage wegen. Veel kerkwegels en paden uit de Atlas der Buurtwegen werden lang veronachtzaamd, maar zijn

aan herwaardering toe. Ze kunnen recreatief worden gebruikt, bijvoorbeeld om natuurgebieden te ontsluiten, maar ze kunnen ook veilige doorsteken voor fietsers of voetgangers helpen realiseren en zijn vaak ecologisch waardevol. Wvi kan ze inventariseren, op basis van de Atlas en op het terrein, en de functie ervan evalueren in het kader van een nieuw padenplan.

Schoolvervoersplan. De inrichting van de schoolomgeving stelt extra eisen aan de verkeersveiligheid. Wvi kan de veiligheid screenen, knelpunten opsporen en alternatieve vervoerswijzen stimuleren die de buurt van de schoolpoort autolouwer maken. In overleg met de ouderaad kunnen bijvoorbeeld kinderen in groep naar school fietsen of kan er aan carpooling worden gedacht.

Locatieadvies. Keuzes voor de inplanting van een dienstencentrum, een containerpark of een nieuw gemeentehuis hebben vaak een impact op de mobiliteit. Dat geldt ook voor de herbestemming van gebouwen. Wvi kan advies geven en bijvoorbeeld voor mogelijke locaties een mobiliteitstoets opmaken.

Verkeerstellingen. Wvi beschikt over telsingangen die we ook ter beschikking stellen van de gemeenten, die ze bijvoorbeeld kunnen gebruiken om de verkeersintensiteit in een buurt te monitoren of om klachten op te volgen. Wvi zorgt voor de installatie op het terrein, de verwerking van de gegevens en de rapportering. We kunnen ook manuele verkeerstellingen uitvoeren om bijvoorbeeld de bewegingen aan een kruispunt in kaart te brengen.

MEER INFO

Margo Swerts, Stef Luyckx, 050 367171.

E-mail: m.swerts@wvi.be, s.luyckx@wvi.be

flash

regionaal overleg milieu

Op 6 oktober organiseerde wvi – samen met de Provincie West-Vlaanderen en Leiedal – regionale bijeenkomsten voor gemeentelijke milieuen duurzaamheidsverantwoordelijken. De info- en overlegmomenten vonden plaats in Ardooie en Langemark-Poelkapelle.

Op het programma stonden allerlei actuele thema's. Een OVAM-medewerker belichtte het

webloket – de stand van zaken en de nieuwe mogelijkheden – en verduidelijkte de aanpak op maat die OVAM in verband met bodemproblemen kan bieden. Vervolgens kregen de deelnemers een verslag over de vier werkgroepen groene economie die werden opgericht in de provinciale MiNa-raad. Een gemeente lichtte toe hoe ze duurzaamheid en milieu in haar beleid verankert, waarna werd besproken hoe de

overige gemeenten dat hebben aangepakt. Ten slotte werd ook de subsidie voor lokaal waterbeleid besproken.

MEER INFO

Ann Van Ackere, 050 367171.

E-mail: a.vanackere@wvi.be